نیشتمان لە خەیاڵی شێرکۆ بێکەسدا ... هۆشیار جەمال

مرۆڤ لە پاش لەدایک بوون و گەشەکردنی سەرجەم جەستەی و هزری سۆز و خۆشەویستی بۆ ئەوپارچە زەویە یان ئەوخانوە هەیە کە لەسەری دەژی، ئەم خۆشەویستە لەو کاتەوە دەستت پێدەکات کە دایک وباوک ڕۆڵ دەگەڕێن وبەردەوام دەبن لە پەیوست بوونیان بەو خانو یان ئەو ناوچەیەی تێدا دەژین وئامادە نابن هەروابەئاسانی بەجێ بهێڵن.
ئەگەر ئەم تێگەیشتنە بۆ شێوەیەکی گەورەتر ببینین ئەوا بەمادەردەکەوێت،کەمرۆڤ سۆز و خۆشەویستی بەسنوری هەیە بۆئەو نیشتیمانەی کە دەژی تێداو لەی پەروەردە بووە، وهەردەم هەوڵی پاراستنی داوە لە هێرشی دوژمنان، ئەم خۆشەویستیەلە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر جیاوازە ،ڕەنگە کەسێکی سەرمایەدار بەوەگەڕخستنی سەرمایەکەی لە وڵاتەکەی خۆیدا خۆشەویستی خۆی بەدربڕێ، یان مێژوونوس و شوێنەوارناسان بەگەڕان و ئەنجام دانی توێژینەوەکانیان لە سەر ڕوداوەکان و شوێنەوارە مێژوویەکان لە پێناو هەوڵەدان بۆ پاراستنی کەلەپوری وڵاتەکەیان خۆشەویستیان دەربڕن.

شاعیران و نوسەران وئەدیبان نوسەرانی کورد هەرلە ئەحمەدی خانی و حاجی قادری کۆیی ونالی و گۆران و شێخ نوری شێخ ساڵح وچەندانی تر هەریەکەیان لە ڕێگای توانا ئەدەبیەکەیانەوە خۆشەویستیان بۆ نیشیمانە کەیان دەربڕیوە، ئەگەر چی توشی گرتن و زیندانی کردنیش بوبێت، بەڵام بەردەوام بوون و پەیامی خۆیان گەیاندوە،
شێرکۆ بێکەسی شاعیری گەورەی گەلەکەمان لە دەستپێکی شیعر نوسینەوە یاخی بوو لە هەموو کولتور ودەسەڵات و هەموو ئاینەکان لە پێناو نیشتیمانەکەی.

ئەو شاعیرە گەورەیە لە تەنیشتی چرایەکی گەشەوە گەورە بووە کە ئەویش شاعیری نیشتمان پەروەر فایەق بێکەسی باوکی بوو،کەیەکێک بوو لەڕۆشنبیرەهەرە دیارەکانی کورد لە نیوەی یەکەمەی سەدەی بیستەم ،کە لە تەمەنێکی کورتدا هەر لە پیشەی مامۆستایەکیەوە تا شاعیرەتەکەی کە بە شیعرە نیشتمان پەروەریەکانی هەموو نیشتمان پەروەرانی هاندەدا کە ستەمکاری لە دەسەڵاتی سیاسی قبوڵنەکەن.

شێرکۆبێکەس کە بە دیوانی تریفەی هەڵبەست لە ساڵی ١٩٦٨دەستی پێکرد،هەرلەسەرەتاوە نیشتمانی وەک مەعشوقەک بینیوە بۆ چەندین

شێوە فۆرمی جیاواز لەگەڵ بەرەو پێش چوونی شیعری کوردی دەزی نەتەوەی کورد و ئەوکارەساتانەی بەسەریدا هاتوون بەردەوام بووە لە خزمەت و نوسین بۆ درێژای چل ساڵ کە لوتکەی خۆشەویستی بۆ نیشتیمان و گەلەکەی لە گۆڕستانی چراکان و دەربەندی پەپولە و خاچ ومار وەرژمیری شاعیرەکدا ڕەنگی داوەتەوە.

بەڵام لە دوای سەرکەوتنی شۆرش لە م پارچەیەی کوردستان وبەدی نەهاتنی بە شێک لە مافەکانی خەڵک هەواش شیرکۆ لە مەعشوقەکەی دورکەوتەوە کە نیشتمانە.
سەرەتای ڕەخنەی شێرکۆ بێکەس لە دەقی واڵای کورسیەوە دەستی پێکرد ودواتر لە کتەبە شیعری ملوانکە و هەروەها هەست و نەست درێژەی پێدا تا لە ساڵی ٢٠١١ لە دەقی واڵای ئیستا کچێک نیشتمانمە دا بە تەواوی ڕەنگی دایەوە وگەیشتە لوتکە.
ئێستا کچێک نیشتمانمە یاخی بوونەکی ناوازە و جیاواز بوو لە ڕابردووی شاعیرخۆی گومان کردن بوو لە هەموو بەرهەمەکانی پێشوتری شێرکۆ لە بەرهەمە نیشتمانیەکانی تری!
شێرکۆ لە نەوان بەدەنگ بوون لە نادادپەروەری و بەرگری کردن لە گەنجانی ماف خوراو دووهەمیانی هەڵبژارد.

لەبیرمە لە ساڵی ٢٠١١کەشێرکۆ بێکەس داوای کرد پێش ئەم بەرهەمە پێش ئەوەی بڵاو بکرێتەوە وەک کتێب بەشێوەی دەنگ و ڕەنگ لە کۆڕێکدا بۆ ئەدەب دۆستان و گوێگران بخوێنێتەوە،بەڵام لایەنی پەیوەندیدار ڕێگەیان نەدا بە هۆی باری ئەمنی ئەودەمە کۆڕەکەی بکات.
بۆیە شێرکۆبێکەس بڕیاری دا لە یەکێک لە ژێر زەمینەکان بەرهەمەکەی بخوێنێتەوە وەک ناڕەزایی دەربڕینێک، دەقی واڵای ئیستا کچێک نیشتمانمە بەشێکی یەکەمی بەڕەزمەری کورێکی گەنجی تەمەن نۆزدە ساڵە کە باس لە ئازارو گرفتەکانی خۆی دەکات لە ماوەی حوکمرانی کورد خۆیدا و دەڵێت:
من ناوم(کامەرانە)
یەکەم درەی نوساوبەجەستەی خەمەوە ناوەکەی خەمە
هەروەک ئەوەی دەدەنک ناوی (دەنیا) بێ و(قاقی)ناوی دارستان بێت.
شیرکۆ لە م بەرهەمەیدا دەبێتە زمانحاڵی زەربەی باڵندە وگیانلەبەرەکان دەبێتە گەروی هاواریان ،دەڵێت:
من ناوم کیسەڵە
ئەوەچەند ساڵە لەم گوێ گۆمە حەماڵی ئەکەم
ئائەو کونەش ماڵەکەمە.

بەڵام دوێنێ چەند قاچێکی نیشتمانم لێ پەیدابوون
توڕە و تڕۆ
بەنوکە شەق هەتا ئەو خوارەیان بردم
لە م کتێبە دا چیتر نیشتمان ئەودایکە میهرەبانە نیە کە منداڵەکان لەدەوری کۆببنەوە وبەداد پەروری ژەمە خۆراکێــــک دا بەش بکــــات بە سەریاندا چونکە نیشتمان بەدەست کۆمەڵێک کەسەوە تەواو هیلاک و ماندوە ڕۆژانە ئازار دەدرێت و دەشت ودۆڵ وڕووبارەکان هەمووی دا بەش کراوە تەنانەت مەتریش دێتە گۆ ودەڵیت:

من ناوم(مەترە)
مەتری ئەرز پێوان بێزارم بێزار
ئەوە چەند ساڵە کۆمەڵە دەستێکی نیشتمان
لە بناری ئەوشاخەوە هەتا ناوشارئەمکەنەوە و ڕامەکێشن
جاری واهەیە من چەندین جار تەواو ئەبم
بەڵام ئەوان ئەرزەکانیان تەواو نا بێ!
شاعیر بەم زمانە ڕەخنەیە بەردەوام دەبێت تا لە بەشی دوومەدا لە جیاتی کچێک کوردستان دەکاتە نیشتمانی خۆی بەناوی (ڕۆزانا) ئەم کچە لە چاوی شاعیردا پرچە ڕەشەکانی مەراقی دایکێتی ڕەنگی پێستی لە جۆگەلەی بەرهەتاو دەچێت و دەستەکانی لە دەستی بەفری قەسیدە. دانیشتــن لە کەنــاری ئەو وەک دانیشتن لای ڕووبــار هەرچــی ئــازار و ناخۆشی وسەختی نیشتمانە ڕۆزانا بە جوانی ولێبوردەی وخۆشەویستی لە بیری دەبا تەوە،ودەڵیت؛
من ئەو□ تەی
ئەوکچەم ناسیوە
ئەو□ تەی بارانی پرچی
ئەو لێم ئەدا
بووم بە شاعیری ئاو
وناوبەناو نم نم ئەنوسم و
هەندێک جاریش لێزمە بەخوڕ!
پێستی نازداری ڕۆزانا
لەگەواڵە هەورئەچێ
ڕەنگ برۆنزیی هەمووجارێ
کەسەرنجم
لەهەوری شان وملی ئ□دا ئیتر بارانی پەخشان و
خەون و ئاواز بەسەر مندا دائەڕژێ

خوێندنەوەیەکی پانۆرامی بۆ جەستەکانی نمایش لەسەماکانی گروپی لەیزیندا … ڕێبازمحەمەدجەزا

ئێمە لەکوردستان زۆر ئاشنای دنیای جەستەو جوڵەوکردارنین ، واتە کەلتوری ئێمە نەیتوانیوە یان نەی ویستووە جەستەی هە مەجۆربەرهەم بهێنێت ، لەبەرئەوە جیاوازیەکی زۆر زەق لەجەستەیەك بۆجەستەیەکی تر بەدی ناکەین تەنها لەئاستی ڕووکەشدا نەبێت . بەڵام کاتێك (جەستە/ جەستەکان) دەچنە سەرستەیج و بارگاوی دەبن بە واتاکان دەبنە هونەر وکۆد پەخش دەکەن ، ئیتر دۆزەکە دەگۆڕێت و لەجەستەیەکی بەرهەستی ڕۆژانەوە بۆ جەستەیەکی تەژی لەکاریگەریەکانی ژیان دێنە ناو نمایش و بەهونەر پێشکەش دەکرێن . هەروەکو ڕۆڵان بارت لە چاوپێکەوتنێکی تیڤیدا کە تیری ووهن دایش بۆبەرنامەی زیك زاك سازی کردووە لەگەڵیدا بەناوی " ئەوجەستەیەی تێیدا نیشتە جێین " دەڵێت : لەواقیعدا چەندین جەستەی زۆرو زەوەند هەن ، جەستەی مرۆیی زۆرسادە، زۆربابەتی . زۆر بەرهەست هەیە . خەڵك پێیان وایە دەتوانن لەم مەسەلەیەدا لێك بگەن" هەرلەبەرئەوە من دەمەوێت لەو نمایشانەی ڕۆژی 27/3/2018 دا ، خوێندنەوەیەکی پانۆرامی بکەم بۆ جەستەجیاوازەکانی نمایش ، لەبەرهەمەکانی گروپی لەیزیندا کە بریتین بوون لە سێ پێشکەشکردن بەناوەکانی : " سەمای ئاورینگ، کۆریۆگرافیای هونەرمەند ڕووبار ئەحمەد " و هەروەها سەمای "دوودڵ، کۆریۆگرافیای مینا نیاز " وهەروەها سەمای کۆتایی جەنگ ..کەلەمەراسیمی ڕۆژی جیهانی شانۆدا پێشکەشکران .

ئەوەی بینیمان لە جەستەکانی ئەو نمایشە یەك لەدوای یەکانە ی گروپی لەیزین ، لەبۆنەیەکی جیاوازو کات و ساتی جیاواز لە دۆخی باوی ژیانکردن لەم جوگرافیایەی تیای دەژین ، واتە لە وەزیفەی باوی جەستەکانەوە لەجوڵەو کردارەکانی ژیانی ڕۆژانەوە کەچاومانی ڕام کردوووە پەڕینەوە بۆ جوڵەوکردارەجیاوازەکانی نمایش بەواتایەکی تر چەند جەستەیەکی جیاواز لەبۆنەیەکی دیاریکراوداو

لەساتێکی پڕ جەنجاڵیدا لەواتای فیزیکی کەلەڕوانگەی گشتیەوە واتایەکی هەیەو جارێکی تر لەلایەن نمایشکارانەوە دادەڕژرێنەوەو دەمانفڕێنن بۆناودنیایەکی پڕلە فنتازیاو لەوێ جەستەی مرۆیی بەمانا باوەکەی دیارنامێنێت و لەکەرەستەوە دەبنە رۆئیاو دووبارە تەماشاکردنەوەیەکی نوێ بۆمرۆڤ و جوانی و میزانسێنی هونەری …

بەمجۆرە لەجەستەیەکی بایۆلۆژی و بەرهەستەکی و ئاسایی و باوەوە ، دەگوازینەوە بۆ جەستەیەکی هونەری و پڕئیستاتیکا و دەبێتە ڕکابەر لەبەرامبەر جەستەیەکی : (سەربازی – ئاینی – دۆگم) و داخراودا …واتە لەم نمایشانەدا واتاکان تەژی دەبن لە ناباو ئیتر دەبێت لێرەدا ملوانکەیەکی هونەری و بەڕەگەزە هەمەجۆرەکانی نمایش بهێنینەنەوە و پیرۆزیەکان بگەڕێینەوە بۆجەستەکانی نمایش و جۆرێك لە نوێبونەوە و ژیاننەوە بە (دۆگم و دۆکترینەوە) بەمانا هاوچەرخ و سەردەمیەکەی .

بەڵام ئەوەی زۆرجێگەی لەسەر وەستانە بەکارهێنانی دژە ئاکاری کۆمەڵایەتی و ئاینی و بەکارهێنانی نۆرمی نوێی فەنتازیاو دووبارە بیناکردنەوەی جەستەکوژراوەکانی نەوەیەك و پیشان دانەوەی وزەی ئەوجەستانەی کەلە پەراوێزیشدا ناخوێندرێنەوە ، هەربۆیە منی وەرگر ناچارم لێرەوە ئەو نهێنیانە
کەشف بکەم کەخوودی نمایش هەڵگریەتی واتە کە تێ دژی (تابۆ) و لاسایگەری بیت ،دەبێت لەسەر ئاستی فەرهەنگی سەماو جوڵەو کردارەکانی نمایش هەمان دۆز و هەمان قەیران بەیان بکەین و لەم ڕوەوە جەستەو مەعریفەی جەستەکان بریتی دەبن لە :

1- رۆشنبیری جەستەکان
2- مەشقی جەستەکان ..
3- پەیوەندی جەستەکان و باکگراوندی کۆریۆگرافەکان ..

من لەم نووسینە کورتەدا تەنها بەخێرایی ئاماژەیان بۆ دەکەم ، مەعریفەی جەستەکان کەلەڕاستیدا ئەمە بابەتی تویًژینەوەیەکی زانستیە ، تەنها زۆربەکوتی ئەوەی پەیوەندی رۆشنبیری جەستەکانەوە هەبێت ، پێشینەی رۆشنبیری ئەم جەستانە لە مێژوودا زیاتر بۆ بۆنە ئاینیەکان و سەربازگەکان بەکاردەبران و مەبەستێکی ئایدۆلۆژی لە پشتەوە بوون ، پاشان بەجیهانی کراون و لەمڕۆدا توێژەران پێی دەڵێن ئیرۆتیکای جەستەی مرۆیی کە بریتی بوون لە کۆمەڵێك فیگەری ئیستاتیکای جەستەمرۆییەکان ، جالەم سۆنگەیەوە من هەست بە کەمی وزەی ئەو جەستانەدەکەم لەڕووی رۆشنبیری جەستەکانەوەکە کە دەتوانرا بەرلەهەرشتێك ئەم جەستانە رۆشنبیربکرێن و ئەرك و ئاست و

مەوداو وزەی خۆیان بەباشی بناسن و لەوێوە پچنە ناو مەشقەکان کە بریتی دەبن لە ئاستە پراکتیکیەکەی ڕۆشنبیریی جەستەکان و ئەوەی کە پەیوەستە بە باکگراوندی کۆریۆگرافەکان ، تەنها دووسەرنجم هەیە ئەوانیش بریتین لە :

یەکەمیان : ئەو پێشینە ئیستاتیکی و ئیرادەی خۆنمایشکردنەی کۆریۆگرافەرەکان خۆیان و دەرخستنی وزە جیاوازەکان کەبەبۆچوونی من زۆر سەرکەوتووبوون لە پیشاندان و پیشخستن و پێشکەشکردندا ، بەڵام بۆ کەم و کوڕی نیەو دەتوانرا بە ڕۆشنبیرکردنی جەستەکان چارەسەر بکرێن ..
دووەمیان : کۆنترۆڵکردن و دەستبەسەرداگرتنی پانتایی نمایش و نەبوونی هەناسەی خۆدزینەوە لەناو پانتاییەکەدا …بەڵام ئەوەش دیسان پەیوەستە بە ئاستی ڕۆشنبیری جەستەکان و بێگومان باوەڕم وایە دەتوانرا چارەسەربکرێت .. هەرچەندە ئەوەی بینیمان لەنمایشەکاندا جۆرێکیش بوو لە مانۆڕێکی تەواو ئیستاتیکی ئەو کۆریۆگرافانە کەلەڕێی جەستەکانەوە سەرسامیان کردین . لەبەرئەوە ئەم جۆرە نمایشانە دەبێت ببنە بەشێکی زیندوووی فەرهەنگمان ، منیش وەکو بەرپرسیارێتی خۆم ئەوەندەی توانام هەبوو خوێندمەوە بەو هیوایەی لەداهاتوودا کاری زیاتریان لەبارەوە بکەم .

27/3/2018

ڕێبازمحەمەدجەزا

لکاندنی ئینگلیز و لکاندنی پارتە کوردییەکان … سەلام ناوخۆش

لە سەدەی نۆزدە و سەدەی بیستەم باشووری کوردستان بە ویلایەتی موصڵ ناسرابوو . لە سەردەمی عوسمانیدا ، ویلایەتی موصڵ ویلایەتێك بوو لە دەوڵەت . لە نیوەی شەڕی یەکەمی گێتی دا پلانێکی نهێنی لە لایەن ئینگلیز و فەرەنسا داندرا بۆ دابەشکردنی کوردستانی عوسمانلی کە بریتی بوو لە باکوور و باشوور و ڕۆژئاوا . ئینگلیز کە تەواوی

عیراق و باشووری کوردستانی گرت ، ویستی ئەو بەشە بە هەردوو بەشی عەرەبی : سوننە و شیعە . شێخ مەحمود تەواو دژی ئەو هەوڵە بوو لە هەزار و نۆسەد و نۆزدەوە هەتا چل و یەك .
لە کاتی شێخ –یش کەسانێك هەبوون لە سیاسی و خاوەن قەڵەم لەگەڵ ئەو لکاندنەی ئینگلیز بوون ، هەر بۆ نموونە زۆربەی پیاوماقووڵ و وردەبۆرژواکانی سلێمانی پاش ڕۆژی ڕەشی ئەیلول لە بەر دەرگای سەرا ، چوون بۆ بەغدا بۆ ئەوەی خۆیان بەری بکەن لەو گردبوونەوەیە .
هەر یەك لە پیرەمێرد و فائق بێکەس ناویان لێنان
وەفدی کوردستان ، وڵات فرۆشان .

پاش مردنی شێخ لە کۆتایی پەنجاکان ، کۆمەڵێك پارتی کوردی بە بۆیەی مارکسی ، دروشمی سەرەکیان هەتا راپەرین لا مەرکەزی و ئۆتۆنۆمی و ئۆتۆنۆمی راستەقینە . کەواتە لکاندن ، لکاندنی ئینگلیز جۆرێك بوو لە کۆلۆنیالیزم .
دوای شازدەی ئۆکتۆبەر ، ڕەوتێك لە پارتی کوردی دروست بوو ، دوورە ئایدیۆلۆژیا بوو . ئەو ڕەوتە لە ئینگلیز خراپتر ، توندتر بوو . ململانێی حیزبی لە شار لە شاخ خراپتر بوو . ناتوانین نکوولی لەوە بکەین مێژووی حیزبی کوردی لە شاخ و شار ، مێژووەکی پڕ ململانێ بوو ، ئەوەی تێیدا زەرەرمەند بوو .

ئێستا بەشێکی زۆری ئەو ڕەوتە نوێیە لەگەڵ چەند حیزبێکی کۆن گرەو لە سەر عێراقیبوون دەکەن . لە ئینگلیز خراپتر دەیانەوێ کورد بۆ بەغدا ببەنەوە ، عێراق بکەنە بروکسلێکی درەوین کە جێی عەرەب و کورد و تورکمانی تێدا ببێتەوە . لە زەمەنی پۆست کۆلۆنیالیزمدا هەر کورد بۆتە داگیرکەری خۆی ، دەیەوێ نەوەی نوێ وا گۆش بکا بە عێراقیبوون ، وەك بۆڵی دەسەڵاتی بەغدا خۆی بسمیل کردووە و بۆتە مرۆڤ جیاوازی لە نێو نەتەوەکان ناکات.
گەر بێتو ئەو بیرێکەی عێراقیبوونی کوردییە سەربگرێ ، دەبێ نیو سەدە جارێکی تر بۆ سەردەمی کۆلۆنیالیزم بگەڕێینەوە.

مێدیا و شێواندنی زمانی کوردی
سەلاح گوڵ ئەندامی …

بەشی یەکەم : بە کار هێنانی وشەی ئاراستە

زمان کە هەڵگری فەرهەنگە بۆ هەمو ئەدیبان و زمان ناسانی دونیا گرینگە،بەڵام لە لای کورد بایەخێکی تایبەتی خۆی هەیە و بگرە کورد چیها خوێنی داوە بۆ نەفەوتانی زمانەکەی . هەمیشە کورد پێی وابوە دوژمنەکانی لە ڕێگای سرینەوەی زمانی کوردی حەولی توانەوەی دەدەن ، بۆیە بە هاتنە مەیدانی مێدیای کوردی ، کورد دڵی خۆش بوو لانی کەم زمانەکەی لە فەوتان رزگاری دەبێ .نیمچە حکومەتی باشور بە پشتیوانی دەیان کاناڵی تەلەیزوونی و سەدان ڕۆژنامە و ماڵپەڕی جۆراوجۆر بە بودجەیەکی ئێجگار زۆر یەکێک لە ئەرکەکانی زیندو راگرتنی زمانی کوردی بوو بەڵام داخ و مخابن مێدیای کوردی بە گشتی و بە تایبەتی چینی بە ناو نوسەر و روناک بیری کورد کارێکیان بە سەر زمانی کوردی کردوە با بە دەواری شێی نەکا .کارەساتێکی وەها کە بە درێژایی سەد ساڵ هیچ کات دوژمنانی کورد نەیان توانیوە بە سەر زمانی کوردی بهێنن لە بەرامبەر چینی روناک بیردا هونەرمەندانی رەسەن و نە خوێندەواری کورد ، وەک گۆرانی بیژ و حەیران بێژان ، پارێزەری راستەقینەی زمانی کوردی بوون بێ ئەوە منەتیک بکەن یان بودجەیەکیان بۆ تەرخان کرا بێ .

زمانێک کە ئەو هونەرمەندانە بە کاریان هێناوە راستەوخۆ لە خەڵکی ئاسایی وەرگیراوە بۆیە هیچ ناتەباییەک لە نێوان زمانی خەڵک و زمانی ئەو هونەرمەندانە نابینی . بۆ ئەوە بزانین بۆ وینە کورد پەنجا ساڵ لەوە پێش چۆنی قسە کردوە هاسانترین ریگە ئەوەیە بۆ وێنە گوێ بۆ حەسەن زیرەک وعەلی کەردار یان عارف جەزراوی و دەیان هونەرمەندی خۆماڵی دیکە راگرین. ئێستا ڕێک بە پێچەوانە هەر شوێنیک چینی خوێندەوار و روناک بیر (کە زۆربەیان خۆیشیان پێ ناسیونالیستە) دەستیان دابێتە قەڵم یان گۆرانییان کوتبێ،بە زمانێک دواون کە لە زمانی خەڵکی ئاسایی زۆر دور و بگرە لە هێندیک جێگا هەر خەڵک تێیشی ناگەن و پێوستە وەرگێریک یارمەتیان بدات.لێرەدا وەک سەرەتایەک باسی وشەیەک دەکەین کە لە مێداکانی باشور بۆ هەر مەبەست و بابتێک کەڵکی لێ وەردەگرن .

بۆ بەڵگە چەند نموونەیەکم لە کاناڵ و ماڵپەڕی روداو و کوردستان ٢٤ هێناوەتەوە .باس کردن لەو دو کاناڵە گرینگە چوون بە بودجەیەکی ئێجگار زۆر هەڵدەسووڕێن و خەڵکێکی زۆرسەیریان دەکەن . شک لەوە دا نیە بە دەیان و بگرە سەدان ماڵپەڕ و ناوەندی هونەری و کولتوری و کاناڵی تەلیزونی هەن کە کەوتونەتە گیانی زمانی کوردی بەڵام چاوەروانی لەو دو کاناڵە دەکرێ لانی کەم ژیرانەتر و قوڵتر لەو بابەتە بڕوانن و یەکێک لە ئەرکەکانی نەتەویی خۆیان کە پشتیوانی لە زمانی کوردیە بە جێ بەێنن کەچی بە داخەوە تا ئێستا ئەوانیش شان بە شانی ئەوانی دی قۆڵیان لێ هەڵماڵیوە زمانی کوردی بە جارێک وێران بکەن . داوا لە خوێنەران دەکەم سەردانێکی ئەو دو ماڵپەڕە بکەن یان تەماشای کاناڵەکەیان بکەن ، زۆر چەتوونە هەموو رۆژێ لانی کەم دو یا سێ جار وشەی ئاراستە نەبیسی یان نەیخوێنەوە ئەویش هەر جارەی بە مانایەکی سەیر و سەمەرە و جیاواز .

ئاراستە وشەیەکی فارسیە و ئەگەرچی لە فەرهەنگی موعیندا مانای جیاوازی بۆ لێکدراوەتەوە بەڵام زۆرتر بە مانای جوان کراو یان رێک و پێک بە کار دێ و نێوێکیشە بۆ پیاوان .
ئێستا بزانین لە زمانی کوردیدا ، روداو و کوردستان ٢٤ بۆ وێنە چۆنی بەکار دەبەن
١ ، سەرکردەیەکی یەکێتی ئاشکرای دەکات کە پێشنیارکراوە لە ساڵڕۆژی کۆچی دوایی عومەر دەبا بە، یەکێك لە سەرکردە دێرینەکانی یەکێتی، کۆنگرەی چوارەم ببەسترێ. ئاراستەیەکیش هەیە لەنێو یەکێتی کە داوا دەکات قوباد تاڵەبانی کوڕە بچووکی جەلال تاڵەبانی لە هەڕەمی دەسەڵات نزیك بێتەوە . (روداو)
ئاراستە لێرەدا وێدەچێ بە مانای ، لایەن ، لاینگر یان حەول و جم و جۆل بە کار هاتبێ .

٢، دوای پشتیوانیی ئەمریکا و بەڕەسمی ناسینی قوباد تاڵەبانی وەکو ج□گ□ر□وەی تاڵەبانیی باوك و سەرنەگرتنی ئاڵتەرناتیڤەکانی حوکمڕانی، مەسەلەکان بەدوو ئاراستەدا هەنگاو دەنێن . (روداو)
زۆر سەختە کوردێک تێبگا بە راستی مەبەست لە دوو ئاراستە چیە ؟!
رەنگە ئاراستە بە مانای ئحتمال بێ واتە دو ئحتمال هەیە یانیش بە دوو هێڵدا ، بە دو رێدا .

٣، حکومەتی هەرێمی کوردستان پەیامێکی پیرۆزبایی ئاراستەی کوردانی ئێزدی دەکات . (روداو ١٥/١٢/٢٠١٧)
ئاراستە ئەو جار بە مانای پێشکەش کردن دێت ، یانیش پیرۆزبایی پێ کووتن .

٤،چیای هەنجیرە دەکەوێتە بەرامبەر خورماتو، زنجیرە چیایەکە دەڕوانێتە سەر ناوچەکە. ئێستا سوپای عێراق و حەشدی شەعبی هاتوونەتە چیاکە، ئەوەش دوای ئەوەی چەند رۆژێک بەر لە ئێستا چەند هاوەنێک ئاراستەی خورماتوو کرا، هێزە عێراقییەکان گومانیان هەیە لەو شوێنەوە هاوەنەکان ئاراستەی قەزاکە کرابێت و هێزە کوردییەکە نەناسراوەکە ئاراستەی کردبێت (روداو١٥/١٢/٢٠١٧).
ئاراسته لێره به مانای لێدان ، بەرەو شوێنیک هاویشتن پێکان و تێگرتن به کار هاتوه .

٥، شەوی رابردوو 16ـ12ـ2017، لەکاتی تاوتوێکردنی بودجەی2018 بۆ وەزارەتەکانی ناوخۆ، کار و کاروباری کۆمەڵایەتی، وەزارەتی کولتوور و گەشتوگوزاری، پەرلەمانتاران گوتاریاندا. مستەفا ئەلیتا، پەرلەمانتارانی ئاکپارتی رووی قسەکانی ئاراستەی پەرلەمانتارانی هەدەپە کرد . (روداو ١٥/١٢/ ٢٠١٧)
ئاراسته لێرەدا له جیاتی (له) به کار هاتوه .
٦، پارتی پەیامێک ئاراستەی خۆپیشاندەران و هێزە ئەمنییەکان دەکات (روداو ٢٠/١٢/٢٠١٧)
ئاراسته لێره به مانای ، پێشکەش کردن یا ناردنی پە یام کەڵکی لێ وەرگیراوە .

٧، خۆپیشاندانەکانی سلێمانی لەلایەن ئەو هێزە کوردیانەوە ئاراستە دەکرێن کە مەیلیان بەلای ئێرانەوەیە قەیرانی مووچەیان بۆ خۆپیشاندان قۆستووەتەوە (کوردستان ٢٤ ، ٢٠ /١٢/ ٢٠١٧)
ئاراسته ئەو جار به مانای تەنزیم کردن ، رێک خستن ، ساز کردن به کار هاتوه .

٨، سەرچاوەکەی بەغداد پێست دەڵێت: “پیلانێکی گەورە دژی شاری سلێمانی لە ئارادایە و ئێران دەیەوێت ئەو توڕەییەی خەڵك دژی پارتی دیموکراتی کوردستان ئاراستە بکات بۆ ئەوەی سلێمانی لە هەولێر دابرێت و ناکۆکی لەنیوان پارتی و یەکێتی درووست بکات
ئاراستە وێدەچێ لێرەدا بە مانای هان دان ، یان بەکارهێنان ، کەڵکی لێ وەرگیرا بۆ

٩ . فوئاد مەعسووم نامەی ئاراستەی نێچیرڤان بارزانی، عەبادی و یوئێن کردووە (روداو ٢١/١٢/٢٠١٧),
ئاراسته به مانای ناردنه لێرەدا .

١٠، مە غدید سەپان : دەبی گۆرانیبێژەکانمان لە سەر شانەکانی

ئەوان ناوی گۆرانی بۆ زمانی ئەوان بێنن، دەبی هەندێک لە بەرنامەکانی تەلەفزیۆنی، ئاراستەی جەماوەری ئەوان بکرێن. سەرکردایەتی کوردیش شێوەی خەباتی خۆیان بگۆڕن، خوتبەکانیان هەر ئاڕاستەی سیاسییەکان و حکومەتەکان نەکەن و بەشێکی زۆر بۆ جەماوەری ئەوان تەرخان بکەن، ئەوو لە جەماوەری ئەوان بکەن (کوردستان ٢٤. ٢٥/١٢/ ٢٠١٧))

ئاراستەی یەکه م به جێگای تەرخان کردن به کارهاتوه . ئاراسته دوهەم به مانای روی قسه کردن ، دەی هەوڵ بدەن ، روی قسەکانیان هەر لە سیاسیەکان نەبێ

بەگوێرەی زانیارییەکانی ئاژانسه لوبنانییەکه، هێزه ئاسمانییەکانی ئیسرائیل، مووشەکیان ئاراستەی پیگه سەربازییەکه کردووه بێ ئەوەی زیانی گیانی بەدواوه بووبێ.(کوردستان ٢٤ . ٢٣/١٢/٢٠١٧) ١١،
ئاراسته لێرەدا به مانای تێگرتن و لێدانه .

١٢، لە ڕێگەی کۆمەڵێك خەڵكی عێراقچی کە بەرژەوەندییەکانیان لەوێوە دابین دەکرێ، حیزب و مێدیای ئاراستەکراوی دژ بە خواستەکانی گەلی کوردستانیان بەرهەم هێناوە (روداو ٨/١/٢٠١٨)
تێگەشتنی مانای ئارستەکراو لێرەدا به راستی چەتوونه بەڵام رەنگه مەبەستی حیزب و مێدیای سازکراوی لاینگر بێ .
ئەمریکا لە زۆربەی ناوچەکانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست جێپێیەکی نەماوە و ناتوانێت ڕووداوەکان ئاراستە بکات . (روداو ١٠/١/٢٠١٨)
ئاراسته لێره یانی کۆنترۆڵ کردن ، له دەست دا بون .

١٣، وەزارەتی دەرەوەی کۆماری چیك، رایگەیاند، “بە شێوەیەکی بنبڕانه، ئەو تۆمەتەی له بارەی پشتیوانی له تیرۆر ئاراستەمان کراوه، رەتدەکەینەوه . (کوردستان ٢٤ . ٢٧/٢/٢٠١٧)
ئاراسته لێرەدا به مانای هەڵبەستن ، درانه پاڵ یان سازکردن به کار هاتوه ، یانی تۆمەت هەڵبەستن .
١٤، تۆماس فریدمان ئاماژەی به گووتەیەکی بەڕێوەبەری پێشووی هەواڵگری ناوەندی ئەمریکا ،جیمس کلاپەر، کردووه که جارێکیان گوتوویەتی: “ڤلادیمێر پوتین بەوشیوەیه دۆناڵد ترەمپ ئاراسته دەکات وەك ئەوەی ئەندامێکی هەواڵگری رووسی بێت (کوردستان ٢٤ . ٤/٥/ ٢٠١٨)
ئاراسته به مانای ، ناساندن به کار هاتوه

١٤، لەسەر نیگەرانییەکان لەگەڵ هاوپەیمانەکانمان گفتوگۆ دەکەین، بۆ ئەوەی بارودۆخەکە ئاڵۆزتر نەبێت و ئاراستەی شەڕی دژی داعش

بەلاڕێ دانەبرێت (كوردستان ٢٤. ١٤/٢ /٢٠١٨)
خودا عالمە ئاراستە لێرەدا بە مانای چیە ! ، وا وێدەچێ هێندە مانای جۆراجۆر و بێ بنەمایان لێ بار کرد بێ ئیدی داماوە هێزی نە ما بێ و لە مانا کەو تبێ .
سەیرە دەڵێی قاتی و قڕی وشەیە و ئاراستە دەبێ هەر کەلێن و قوژبنێکی زمانی کوردی پڕ کاتەوە ، لەوەش سەیرتر ئەوەیە ئاراستە لە زمانی زارەکی و لە نێو خەڵکدا جگە لە هێندێ مێرمنداڵ کە لاسایی زمانی مێدیاکان دەکە نە وە ،کەس نە بە کاری دێنێ و نە قەتیش بەکارهاتوە ، وشەیەکی هەڵگیراو لە زمانی فارسی کە بە هەموو مانایەک و بۆ هەر مەبەستێ بە کاری دەبەن .

لێدانی سێ قۆڵی (ئەمریکا و فرەنسا و بەریتانیا) و چەند قۆڵی ئەجندەکان لە ڕۆژهەڵاتی ناوەند دا! … ئاسۆ حامدی

شەڕی ناوەخۆ لە سوریا لە مێژە سنوورەکانی ناوچەکەی تێک داوە، سەرههڵدانی داعش ولێدان و بێهێزکردنی سەرەتای نەمانی ئەم سنوورە بوون. سەرەتا لە ناوچەکە شەڕ شەڕی ئەلتەرناتیڤەکان بوون. ئەجندە جیاجیاکانی ئەقلیمی و ئینتەرناسیونالیەکان خۆی لە چەند بەرەی جیاجیا و وەزعی جیا جیادا دەنوێنێ. دوای چوونە ناوەی ڕووسیە و تورکیا بە ئاشکرا لە کێشەکانی نێو سوریا و بە بێ پەردە ئەجندەکانی سادە و ساکارتر نەکردەوە بەڵکو کێشەکانی زیاتر ئاڵۆزتر کرد و خەڵکەکەی قو□ بەسەرتر کرد و چارەسەری مەسەلەکانی بۆ ئایندەی تر برد.

ئەمریکا و ڕۆژئاوا لە لایەک و سعودیە و ئیران و تورکیە و حکومەتی سوریا لەلایەکی تر کێشەی سوونە و شیعە لەلایەک و کێشەی ناسیونالیستی و مەزهەبی عەرەب و ئیسرائیلیەکان و مەسەلەی کورد (ئەگەر مەسەلەی کورد هێشتا لەم فازە نیە ببێتە مەسەلەیەکی ناوچەیی

و کێشمەکێشی زلهێزەکان وەک مەسەلەی عەرەب و ئیسرائیل) لەلایەکی تر هەروا جیۆپۆلتیک ومەسەلەکانی سەرچاوەکانی سروشتی و کەرەستەخاوەکانی هەرزان نموونەی دیاری ئەم کێشمەکێشانەن. ئێران و تورکیە لە لایەک دژی بەیەکن لەگەڵ ڕووسیە یان هەموویان بەیەکەوەش کاردەکەن وە لە عەفرین کردیان و یەکیان گرت لە دژی کورد. یان قەتەر و سعودیە و ئیمارات و تورکیە دژی ئێرانیەکان و حزب اللە و ئیخوانەکان کاردەکان.

کورد لەم نێوەدا جگە لە ڕۆڵی ئەلتەرناتیڤی لە هیچ حساباتێکی ئەقلیمی دا نیە و سفری پاش فاریزەش نیە لە هاوکێشە دیپلۆماسیەکاندا. لە هیچ بەنە و مناسەباتێکی جدی کێشەی زلهێزەکاندا ئامادەگی نیە و تەنها لە دواوە و لە پەراوێزەکاندا ڕۆڵی لابەلایی هەیە. هەموو ئەم کێشانە هیچیان لە بەرچاوی سەوز و ڕەشی گەلانی سوریا نیە و نەبووە بە بەشار ئەسەدیشەوە جگە لە ماڵوێرانی و سەرگەردانی و کوشت وکوشتار هیچ قازانجێکی تریان لەم هێزە دەرەکیانە نەکردووەو ناکەن. پەرتەوازەیی و هەژاری گەلی کورد یەکێ لە گرفتەکانی گەلی ئێمەیە و نەخۆشی موزمنمانە.

بۆ نموونە عەفرین شارێکی ئارام و فرەکەلتووری بوو نە شەڕی تیابوو نە کێشە. تورکیا بە بەرچاوی هەموو ئەم هێزانە لە ئۆپراسیۆنێکی سەربازی و جینوسایدی دا هەمووی کاولکرد و هێزی هەڵبژێردراو و ڕێکخراوی و فرە کەڵتووری دەربەدەر کرد و ئاڵای تورکیای لەسەر کانتۆنی عەفرین دا هەڵدا، ئەمە بوو مرۆڤ دۆستی ئەمریکا و ڕووسیە و ڕۆژئاوای مافی مرۆڤ و دیموکراسی و پاراستنی ئەمن و ئاسایشی ناوچەکان.

دوای هێرشەکانی سەر دوما بە چەکی کیمیاوی ئەمریکا وەک هەنجەتێک بۆ پاراستنی خەڵک و سەرکوتی هەموو هێزەکانی تر هەستا بە مووشەک باران کردنی چەند ئامانجێکی سەربازی و لێکۆڵینەوەی زانستی سەربازی لە ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی ئەسەد و ڕووسیە وئێران دا. هیچ پێویست بە بەڵگە و سەلماندنی ئەوەوە نیە بڵێین ئەم ئۆپراسیۆنانەی لە سوریە ڕۆژانە ڕوودەدەن هیچ پەیوەندیان بە ئازادی و یەکسانی ژیانی گەلانی سووریە نیە و هەموو ئەجیندای دەرەکی پاڵ بە مەسەلەکانەوەدەنێن و خەڵکی ئەم ووڵاتە جگە لە بوون بە قەسابخانەیەکی والا بە یەکلاکردنەوەی حساباتە سیاسیەکانی زلهێزەکان و ئەقلیمیەکان و قوربانی شتێکی تر نین.

کێشەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست هەمە لایەنەن؛ مەسەلە مێژوویەکان وەک

کێشەی عەرەب و ئیسرائیل، کێشەی سوونە و شیعە، مەسەلە ئابووریەکان و هەژموونی سیاسی وەک کێشەی کانزا و سامانە سروشتیەکان و مەسەلە ئابووریەکانی ناوچەکە، مەسەلەی کورد وەک دوا ئەلقە لە کێشمەکێشەکانی ئیران و سوریا و تورکیا و عێراق، هەموو ئەمانە لە چوارمێخە کێشراون و ئەمریکا و ڕۆژئاوا لە لایەک و ڕوسیە و ووڵاتانی سەر بە ڕووسیە لەلایەکی تر. هەموو ئەمانە هەردەم لە گۆڕان دان و هەرجارناجارە پروشکی ئاگر ووڵاتێ دەگرێتەوە. ماوەیەک فەلەستین و لوبنان یان عیراق و سوریە و لە خوارەوەش سەردەمێ زەفار و لەم دوایانەش یەمەن و سۆماڵ و لیبیا و تونسیشی هاتە سەر واشۆڕ دەبێتەوە بۆ نێجیریا و جیبۆتی و سودان و ئەسیوبیا.

خەیاڵی ئەردۆغان لە خەوی زیندووکردنەوەی ئیمراتۆریەتی عوسمانی و خەیاڵی ئیرانیەکان بە هیلالی شیعی لە بەرکەوتن دان لە هەمان کات سعودیەکان وەک نوێنەری وەهابی دەیانەوێ دووبارە فتوحاتی ئیسلامی (لە واقع کوشتارگای ئیسلامی) لە ناوچەکە بۆ مانەوەی خێزانی ئال سعود زیندوو بکەنەوە. بۆ ئەمریکا گرنگترین مەسەلە هەژموونی لەسەر جیۆپۆلتیک ناوچەکە و ئەمن و ئاسایشی ئیسرائیل و کانزاکان و کەرەستەی هەرزانە ئەوەی تر هیچ مانایەکی نیە و ئەخلاقی سیاسی و ئینساندۆستی جگە لە ووشە ی نێو پەرتوک و ڕۆژنامەکان هیچ مانای تری نیە.

کورد لەبەر ئەوەی توانای پاراستنی ئاسایشی نەتەوەیی نیە و وەک نەتەوە ئەجیندەی خۆی بەیان نەکردووە بەڵکو وەک حزب و تاقم و دەستەیە، ئەوە جگە لە قوربانی و سەرکوت هیچی بۆ نامینێتەوە. جا هەموو کات دووبارەی دەکەنەوە ئەوە خیانەتە چۆن لە کەرکوک و عەفرین هەموو خەڵکی سادە گریان و ڕۆڕۆی بوو بەڵام بۆ سیاسیەکی هۆشیار ڕۆشنە کە ئەمانە هەمووی ئەنجامی کارەکانی پراکتیکی بەڕێوەبردن و دیپلۆماسی و سیاسیەکانی سەرکردە سیاسیە کوردەکان خۆیەتی لە بنەڕەتدا.
لێدانی دوما دووبارە دەبێتەوە چۆن لە ناوچەی تردا ڕوویدا، ئەم بازنەیەی شەڕە لە ڕۆژهەڵاتی ناوەند دەورانی تریش بەردەوام دەبێ چونکە مەسەلەکان هەموویان بە شێوەی خۆی دەمێننەوەو تەنها لە ڕوواڵەتدا گۆڕانی بەسەر دێ بەڵام لە ناوەرۆکدا هەمان مەسەلەن.
نە نەوەکانی داعش و بەعس ڕەزالەتیەکان لە بیر دەکەن نە نەوەکانی کەرکوک و کۆبانی وعەفرین نە نەوەکانی تەلئەبیب و خەلیل و کەناری ڕۆژئاواو نە تەعز و سەنعا و شوێنەکانی تر. هەر لەکاتی تەقینەوەیەکی ئاوادا بورسەکان و نرخی نەوت وکالاکان ئاڵوگۆڕیان

بەســـەردە.هەروا سیســـتەمی هەژار هەژارتـــر دەبێ و دەوڵەمەنـــد دەوڵەمەندتر دەبێ زیاتر دەچەسپێ وقوربەسەریەکانی گەلی بەرهەم هێن کە چینی کرێکارە زیاتر دەبن.

لاوازی هێزی ئینتەرناسیونالی چەپ و کرێکاری لە جیهاندا ئەم دەست واڵاییەی بەم هەموو هێزانە داوە بکەونە گیانی گەلانی هەژار. ئەگەر کاروابەوا هەروا کەمابوونی سەرمایەش لەدەست کەسانی کەم زیاتر دەبێت و یاساکانیش پێچەوانە دەبنەوە ئینجا چینی کرێکار پەیوەستی بە سەرمایەدارییە تا کارێکی مناسبی دەستکەوێ نەک لە وڵاتانی دواکەوتوودا بەڵکو لە وڵاتانی ئەوروپایی و ئوستراڵیا و ئەمریکای باکووردا.

ئاسۆ حامدی

کـــاتێک ڕابەر لە ئـــاپۆڕەی ناڕەزایەتی چەوساوەکانەوە دێتە دەر...! ... موزەفەر عەبدولا

لە بیستەمین ساڵیادی تیرۆری هاوڕێیان شاپوروقابیلدا

بیست ساڵ لەمەوبەر لە ڕێکەوتی ١٨-٤-١٩٩٨ دا بە ئاشکرا لەناو شاری هەولێرو لە سایەی دەسەڵاتی پارتی لە لایەن چەند کەسێکی سەر بە تاقمێ ئیسلامی یە تیرۆریستەکانەوە دوو ڕابەری جەسورو ماندونەناسو دڵسۆزی جەماوەری چەوساوەی کوردستان ، بە تایبەتی خەڵکی ئاوارەو بێخانەو لانەو بێکارو هەژار، ولایەنگرانی مافەکانی ژنان تیرۆر کران ، کە ئەوانیش هاوڕێیان شاپور عەبدولقادرو قابیل عادل لە ڕابەرای حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بوون.
ئەگەر چی ئەو کات پارتی کەسانێکی دەسگیر کرد کە گوایە هەستاون بەم تاوانە بەڵام ئەوەی گومانی تیا نی یە تا ئیستاش ئەوەیە کە هاندەرو بڕیاردەری سەرەکی ئەم تاوانەیان نەک هەر دەسگیر نەکردوە بەڵکو پارتی بە مەبەستەکانی خۆی پلەو پایەی پێداونو کردویانن بە

ئەندام پەرلەمانییش چ لەسەر لیستی پارتی چ لەسەر لیستی ئیسلامی یەکان. ئەوانەش مەلا بەشیری سەربەپارتی کە بە ئاشکرا لە خوتبەری ڕۆژی هەینی یەوە هانی خەڵک دەدات بۆ کوشتنی هاوریان هەروەها مەلا بیلالی سەر بە کۆمەڵەی ئیسلامیش بە پێی دانپیانانی یەکێک لەوانەی دەسگیرکراون باسی چۆنەتی کوشتنیان دەگیڕتەوەو دەڵێت ئەوان دەستە یەکی چوارکەسی بونە لە لایەن مەلا بیلالەوە راستەوخۆ سەرپەرشتی کراون تا ئەم تاوانە ئەنجامدەن.کەچی ئەم دوو کەسە تا ئێستا ئازادن وەک سەدانو هەزاران تاوانباری تیرۆریستی کرد.

هەمو ئەم بەڵگانە لە کاتێکدایە کە ڕابەری حزبی کۆمۆنیست لەو ساتەوە چەندین جار لە ڕووی یاسایی یەوە دەستی بردوە بۆ ئەم کەیسەو بە جدی دادگای لێیان گرتوە بەڵام پارتی هەر جارەی بە مەبەستێکی خۆی ئەمدەستو ئەودەستی پێدەکات.
خۆ هەر کاتێکش کێشەو ململانێیان لەگەڵ تاقمە ئیسلامی یەکان توند بوبێتەوە ئەوە سەرانی پارتی ئاماژە بە کەیسەکە دەدەنەوە ئەویش بە مەکەچ پێکردنیان.ئەمەش جارێکی تر ئەوە دەسەلمێنێتەوە کە پارتی وەک لایەنی دەسەڵاتدار بیانەوێتو نەیانەوێت ڕۆڵیان هەبو چ لە هاندانی مەلاو ئیسلامی یەکان بۆ ئەم تاوانە چ لەوەی هەندێک لە تاوانباران ئاشکرانو بایی ئەوەندەش بەڵگە هەیە بۆ دەسگیرکردنو سزادانیان بەڵام بێ دەنگەی لێدەکەن.
بۆیە ئەم کەیسە لەهەمو ڕوویەکی سیاسی و یاساییەوە لای جەماوەری ئازادیخوازبە گشتی و حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بە تایبەتی ،هەمیشە بە کراوەیی دەمێنێتەوە و هەرگیز فەرامۆش ناکرێت تا ئەو ڕۆژەی دەسەڵاتێک دەبێت لانی کەمی ئازادی و عەدالەتو سەروەری یاسا بپارێزیت و لە سایەیدا ئەم تاوانبارانەش ڕوبەڕوی دادگاو سزا بکرێنەوە.

هەر بەم بۆنەیەوەش پێویستی دەزانم جارێکی تر ئاماژەیەکی کورت بە پێگەی ئەم دوو هەڵسوڕاوە کۆمۆنیستە بدەم کە چۆن ئەوان لە ناو ئاپۆڕەی ناڕەزایەتی جەماوەرەوە وەک دوو ڕابەر هاتونەتەدەرەوە.
بێگومان شاپورو قابیلش وەک سەدانو هەزاران کەسی تر هەر لە دەورانی هەرزەییو لاوەتی یەوەو لە چوارچێوەی بارودۆخی پڕ لە ململانێو کێشمەکێشی سیاسی وچینایەتی و شەڕو ستەمو بێمافی تر لە سایەی ڕژێمی قەومی فاشی بەعس و باڵادەستی ڕەوتە بۆرژوا قەومی یەکانی تر لە ئاستی عێراقو کوردستان ئاشنا بونە بە فکرو کاری سیاسی و پاشان ڕوهێنانیان بۆ بیروکاری کۆمۆنیستی.

بە تایبەتی لە دەورانی جەنگی ئەمریکا لە عێراقو، پاشان ئاوارە

بونو بێخانەو لانەیی و بێکاریو هەژاری …هتد ئەمانیش چارەنوسیان بەستراوەیە لەگەڵ ئەو جەماوەرە. بێگومانە ئەم دۆخەش کە دەسپێت بەسەر خەڵکدا ئیتر خەڵکیش ناڕەزایەتی دەردەبڕێت بەرامبەر ڕژێم و دەسەڵاتە سەرکوتگەرەکان بە بەدیهێنانی مافو خواستە سەرەتایی یەکانیان.بە تایبەتی هەزاران کەس لە خەڵکی ئاوارەو بێخانەو لانە کە لە دەسەڵاتی بەعس هەڵاتبون بۆ ژێر دەسەڵاتی پارتی و یەکێتی. ئەمانیش لەگەڵ دەیانو سەدان کەسی تر لەناو ئاپۆرەی ناڕەزایەتی جەماوەردا بە جەسوریو شێلگیریو دڵسۆزی و ،هەروەها بە هەوڵوخەباتیان بە یەکگرتو کردنی خەڵکودانانی نەخشەو پلان بەیان بە کردەوە بونە نوێنەرو ڕابەری جەماوەری ناڕازی.

لە ماوەیەکی کەمتر لە ساڵێک بە هاوکاری دەیان هەڵسوراوی تری چەپو ئازادیخواز توانیان خەڵکی ئاوارەو بێخانەو لانە لە زۆربەی شارەکانی کوردستان، بە تایبەتی لە هەولێر ، لە کۆمەڵەی ئاوارەکان ڕێکخەنو چەندین خواستو داوایان بە هێزی یەکگرتوانە بەدیبێنن. جا چ ئەو خواستوداوایانە بەسەر دەسەڵاتی تازە داسەپاوی حزبە قەومی یەکاندا سەپاندبێتیان چ لە ڕێگای ئەو هاوکاری یانەی کە دەزگا خێرخوازی و ئینساندۆستە جیهانی یەکانەوە دەدرا.ئەمان بە شێوازیکی دادپەروەرانەو دڵسۆزانەو خۆنەویستانە لە ڕێگای کۆمەڵەی ئاوارەکانەوە دەیانگەیاندە خەڵک.
بەڵام لەگەڵ چونە سەری ئاستی هۆشیاری چینایەتیو ڕێکخراوەیی ئەو خەڵکەدا، کە ئەمان لە نوێنەرانو ڕابەرە بەرجەستەکانیان بوون، ئیتر سەرانی دەسەڵاتی قەومیو خێڵەکی و میلیشایی کە نەیان دەتوانی بە شێوازی ململانێی سیاسی و مەدەنیانە پاشەکشە بە جەماوەرو رابەرەکانیان بکەن بۆیە هەمیشە خەریکی پلانگیریو ئاژاوە گیری بون لە دژیان.وە چەندین جاریش ڕوبەڕوی هەڕەشەو گوڕەشەبونەتەوەو هەوڵی دەسگیرکردنو بێسەروشوێنکردنیان دراوە لە لایەن سەرانی دەسەڵاتەوە.
هەرچەند سەرانی دەسەڵات توانیان بە جۆرێک لە جۆرەکان سەرکوتوبن لە لاوازکردنی کۆمەڵەی ئاوارەکان لە ڕێگای پارە بەخشینەوەو ناردنی کەسانی سەربەخۆیان بۆ ناویانو پڕوپاگەندە کردن لە دژیان. بەڵام لەگەڵ هەمو ئەمانەشدا ئەوان بەردەوام بونە لەسەر کاروخەباتکردن لە مەیدانی ترو شێوازی تر بۆ بەرگری لەمافو ئازادییەکانی جەماوەرو ڕێکخراوکردنیان بە ئاسۆ ئامانجو بیروکارونەریتی کۆمەنیستانە.

تایبەتمەندی تری ئەم دوو ڕابەرە جەماوەری یە ئەوە بوو کە تەنها لە نێو ڕیزەکانی خەڵکی ئاوارە هەڵسوڕاو نەبون بە تەنها بەڵکو

لەنێو توێژە ستەمدیدەکانی تریش لەوانە بێکارانو کارمەندانو خوێندکارانو بزوتنەوەی یەکسانیخوازی ژنانیش ڕۆڵی بەرچاویان هەبوو. بە تایبەتی لە دوای پێکهێنانی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عیراق لە ١٩٩٣-٧-٢١ ڕۆڵی بەرچاویان هەبوو لە پێکهێنانو جێگرکردنی بیرو نەریتی کۆمەڵایەتیو کۆمۆنیستانە. بە تایبەت لە شاری هەولێر لە ساڵی ١٩٩٥ بەداوە ئیتر بونە نوینەری سیاسی ڕاستەقینەی حزبی و جەماوەری ستەمدیدە بەرامبەر دەسەڵاتداران .وە بەرگریان لە پرسو مافەکانی ژنان بەرامبەریاساو باوەڕو نەریتی داکۆتوو داسەپاوی خێڵەکی حزبە دەسەڵاتدارەکانو تاقمە ئیسلامی یەکانو مەلاکانیان مەیدانێکی تری گەورەی کارو خەباتیان بوو.ئەم ڕۆڵەشیان لە مەراسیمی یادی سێ ساڵەی حزبی کۆمۆنیست لە ١٩٩٧-٧-٢١ لە هۆڵی میدیا لە هەولێر کە ئەو کات ئەندامی کۆمیتەی ڕێکخستنی شاری هەولێربوم ئاشکراوترو بەرجەستەتر بوە لە پێشو. لەو کاتەوە ئیتر کێشەو ململانێیان لەگەڵ تاقمە ئیسلامیو مەلاکانیان لە ساڵی ١٩٩٨ گەیشتە ڕادەیەک کە ئیتربە ئیسلامی یە تیرۆریستییەکان تەحەمول نەدەکرا. هەر بۆیە ملهورانە پەنایان بردە بەر پلانگیرانو هاندانی کەسانی لومپەنو هەندێک مەلاو ڕیشی هەڵپەرستانەی پارتی چەند تاوانبارێک لە بنکەی بێکاران بە ڕۆأی ڕوناک تیرۆریان کردن.

بەڵام هەر وەک ئاماژەمان پێداو جارێکی تریش جەختی لێ دەکەینەوە کە یادی ئەم ڕابەرە جەسورانە کە لە ناو ئاپۆڕەی ناڕەزایەتی جەماوەر هاتونە دەرەوە هەمیشە زیندوەو کەیسەکەشیان لە ڕوی سیاسی و یاسایی یەوە هەمیشە بە کراوەیی دەمێنێتەوە تا ئەو کاتەی بچوکترین دەرفەت دەبێت بۆ سزادانی تاوانباران.
هاوکات ئەمە لەگەڵ هەموو بەرەی ئازادیخوازی بە دریژە دان بە خەباتیان تا گەیشتن بە ئامانجەکانیان، کە بەدیهینانی سۆسیالیزمە ، بەردەوام دەبین.
بەرزو بەرێز بێت یادی ئەم دوو ڕابەرە جەماوەریەی چەوساوەکانی کوردستان
ڕیسوایی بۆ تیرۆریزمی ئیسلامی و دەسەڵاتی سەرکوتگەری قەومیو خێڵەکی میلیشایی لە کوردستان.

موزەفەر عەبدولا
٢٠١٨-٤-١٥

تێبینی:
ئەم نوسینە لە ڕۆژنامەی بەپێشەوەدا بڵاوکراتەوە

ماچی شەوشاد ....حەمە هیوا

لە ڕێگادا بووم بەرەو پەنجەرەی ژورەکەت
لە ناکاودا قاچم بەر دوو مێروو کەوت
ئەودەم من بووم بە بکوژ
نەدەبوو جوانیەکان بۆ ئێمە بمرن
دەبوو..
ئێمە جوانیەکان لەسەر پێی بنەخشێنین
،
من ئێستا بکوژم
من دادگایی بکە
تۆ تۆڵەیان بکەوە
تۆ دەست بهێنە
بەسەریاندا
تۆ،نازی ئەوان هەڵگرە
ئیتر دەستەکانم بۆیە ناگرن
دەستەکانم جگە لە بۆیەی سوور
ڕەنگی تری پێ ناگیرێن.
......
لە خەونمدا
تۆ لە ژورەکەم دەخولایتەوە
و
لەگەڵ خۆتا چاوشارکێت ئەکرد،
هاتم دەستەکانتم گرتن و نام بە دەمەوە
لە خەونمدا
شەوێک کەس لە کۆڵانەکەتان نەدەبینرا
هاتم بۆ ژورەکەت
چرپاندم بە گوێچکەتا
سڵاو ئازیزم
من هاتووم
تۆ وەڵامت
نەدامەوە
ئەودەم ماچێکم بە سێبری کردیت

تۆ،
دەبێت لە هەموو چرکەیەکدا
لەگەڵ هەموو هەناسەیەکدا
ماچ بکرێیت
و گوتم شەوت شاد خۆری درەوشاوەم.
…
لە ڕۆژی لا دایکبوونتا
هەموو ئازیزانت
دیارت پێشکەش دەکەن
دێمە ماڵتان،
دایک و باوکت رقیان لێم دەبێ
هەمووان چاویان لەسەرمە
دەمهەوێ بڕۆم
دەگەڕێمەوە
لە گیرفانی کراسەکەمدا
گوڵە سپیەکە دەردەهێنم
دەڵێم پێشکەشە بە تۆ،
بە هەموو توانامەوە هاوار دەکەم و
دەڵێم: ئەی دایک و باوک!
ڕازی دەبن دڵم بسپێرم بە کچەکەتان؟
.…
بۆ کچێک شیعر دەنووسم
جوانی لە ناخیدا دەبارێنێ
بۆ کچێک شیعر دەنووسم
وەک گوڵ
چۆن هەناسەی پاک دەبەخشێ
ئەویش میهرەبانی دەبەخشێت
بەڵێ من بۆ کچێک دەنووسم
وەک مناڵێک دەخەنێتەوە
من
عاشقی چاوەکانیم
عاشقی
لەچکەکەیم
عاشقی
پێکەنینەکانیم
عاشقی
بزەکانیم…

16/4/2018 (حـمه هـیوا)
کاتژێر ٧:٣٠ ی ئێوارە

چۆن بـــووم بـە شـــاعیر؟ … جەلال قادر

برادەرێکی منداڵیم هەبوو ناوی شەماڵ بوو. من و شەماڵ سەرسەری و چەقۆ وەشێنی (رەحیماوە) بووین. کەس نەیدەوێرا شان لە شانمان بدات. بەداخەوە زۆری نەبرد ماڵی شەماڵ باری کرد بۆ سلێمانی!
هەر کە خەڵکی ڕەحیماوە زانیان من بە تەنیام، گەلە کۆمەیان لێکردم و تێریان تێهەڵدام.
لەپاش چەند ساڵێك ڕۆژێکیان دایکم وتی دەچین بۆ سلێمانی و سەردانی ماڵی (شەماڵ)دەکەین.
لەخۆشیا خەریك بوو باڵ بگرم.
لەژیانمدا حەزم لە سێ شتی شاری سلێمانییە: گەزۆکەی، شەربەتی مێووژ و کچەکانیان کە کاتێك دەڵێن بە ساقەو بم.
سەردانی ماڵی (شەماڵ)ی برادەرمان کرد. دامربۆکسێکم بەدیاری پێشکەش بە (شەماڵ) کرد، وتی هەتیو ئەوە چییە پێت؟
دەچین کوڕانی گەڕەکی پێد□ ترسێنین.
بیشارەوە… ئەم شارە شەقاوەی وای تیایە دوو چەقۆش تەرح دەدەن.
ئینجا شەماڵ وتی: با بچین بۆ گەڕان.
وتم: من حەزم لە گەزۆ و شەربەتی مێووژە.
لەگەڵ شەماڵ چووین بۆ ناو شار…گەزۆ و شەربەتی مێووژمان خوارد.
ئەوەی سەرنجی ڕاکێشام شەماڵی برادەرم لە هەرکتێبخانە و ڕۆژنامەفرۆشێك، قەدەرێك ڕادەوەستا و مانشێتەکانی دەخوێندەوە .
لەبیرمە نامیلکە بچکۆلانەکەی (عەبدوڵا پەشێوی) دەخوێندەوە وتی: ئەگەر پارەم هەبوایە ئەم کتێبەم دەکڕی.
منیش کتێبەکەم گرتە دەست و خوێندمەوە(شەو نییە خەونتان پێوە نەبینم)!
گەڕایینەوە ماڵ. ئێوارە کە تاریك داهات. شەماڵ دەفتەرێکی دووسەد لاپەڕەیی دەرکرد. وتی: ئەمە هەمووی شعری خۆمە و نووسیومەتەوە.
ئینجا هەستم کرد شەماڵ گۆڕاوە و بووە بە شاعر

لەمپرسی: چۆن دەبێت بەشاعر؟
وتی: دەبێت عاشق بیت.
لە فکری خۆم وتم جا کە عاشقی من دەبێت لەو (ڕەحیماوە) یە هەموو دەمناسن، کە پیس و پۆخڵم!
شەماڵ دەستیکرد بە شیعر خوێندنەوە منیش تەقەی سەرم دەهات.
لەمپرسی: باشە تۆ عاشقی کێ بوویتە؟ کچەکی گەڕەکە شەو دەیبینین.
وتم: ئەرێ ئەو کچە بە تۆ دەڵێت بە ساقەو بم؟
هەر کە بمبینێ وادەڵێت.
ئینجا وتم: شەماڵ گیان… دیارییە کم بەت هەیە دەتدەمێ بەس تووخوا لەم تووڕە نەبیت؟
فەرموو…
لەژێر قەمیسەکەمەوە کتێبەکەی (پەشەو)م خستە بەردەمی.
بەسەرسووڕمانەوە پرسی: هەتیو ئەمەت لەکوێ بوو؟
لە کتێبخانەکە دزیم… بۆ تۆ…
ئای کە ڕەفیقی چاکیت… لە جارەکیتر نەکەی لەم شارە دزی بکەیت، چونکە خەڵکی. ئەرێ لە تۆ زۆڕترن.
دوای ئەوەی شەماڵ چەند کەپلە شیعرەکی بەم خوێندەوە، دنیا تاریك ببوو. وتی: (بەخۆ)گیان هەستە بابڕۆین دەنکەکەمت پێ بناسێنم.
لەپاش ئەوەی چەند کووچەیەکمان بڕی لەژێر دارەتوویەك وەستاین و چاوەڕوان بووین!
لەپڕ کچەك کە دەتگووت مانگە، لەدرەختەکە نزیك کەوتەوە.
بە دەنگەکی ناسك وتی: (شەماڵ) گیان. بەساوقەوبم …ئەوە خۆتی؟
بەڵێ…ئەمەش ڕەفیقەکەمە کە بەم باس کردی.
دوای چەنی چاکی کە من زمانم تەك ئاڵا بوو، ئەوانش پەمپەدەکەنین.
شەماڵ دەفتەرە شعرەکەی دەرهێنا و چەند کەپلە شعرەکی خوێندەوە، ئینجا دەفتەرەکەی دایە دەستم و وتی: بڕۆ …سەر کەڕان و چاوەڕووانم کە.
دوورکەوتمەوە و بەیارمدا هەر کە بگەڕێمەوە ڕەحیماوە یەکسەر عاشق بم و شیعر بنووسم!
کە (شەماڵ)ی برادەرم گەڕایەوە لام. وتی هەتیو دەنکەکەم جوانبوو ؟
وتم: خواوبەت، ئەگەر ئەمە دەنکی من بێت یەك دیوان شیعری بۆ دەنووسم!
ئەو شەوە لە سلێمانی خەوم زڕا …دەمگووت تۆبڵێی منیش بتوانم عاشق بم و شیعر بنووسمەوە؟!
کە گەڕاینەوە بۆ کەرکووك، لەماوەیەکی کەمدا خوو و ڕەوشتم گەڕا، هەرچەندە عاشق نەبووم، بەڵام توانیم ببم بە بەناوبانگترین شاعیری گەڕەکی (ڕەحیماوە)

چونکە دەفتەر شیعرەکەی (شەمامە)ی برادەرم دزی بوو!

١ی نیسانی ٢٠١٨

بەگاڵتەجاری هەڵبژاردن کۆتایی بەمافیاگەری دەسەڵاتی کوردی دێت.! … سەروەرکەریم

ماوەیەکە کەی حیزب و ڕێکخراوەکانی سەرانی مافیای کوردی بەدەسەڵات و خەبەئۆپۆزیسیۆن زانەکانی یەوە ، کەوتوونەتەهاندانی خەڵکی کوردستان بۆ بەژداریکردن،لەگاڵتەجاڕەی هەڵبژردن ، ئەوەش والیکدەدەنەوە بەخەڵکی کوردستانی دەفرۆشن ،کەبەژداری کردن ،لەوگاڵتەجاڕیەی سەرانی مافیای کورد ڕێگای گۆڕانکاریەو بەژداری نەکردن مانەوەی دۆخەکەیەوەک خۆی .

چەندگەمژەییە ،لەسایەی دەسەڵاتێکی مافیاگەریدا باوەڕبەوە بهێنیت دەتوانی ،لەڕێگەی گاڵتەجاڕەی هەڵبژاردنەوە گۆڕانکاری بکەیت .ئەزموونەکانی دنیا ئەوەیان سەلماندووە ،هیچ کات لەژێر دەسەڵاتی مافیاو دیکتاتۆرەکاندا ،لەڕێگەی گاڵتەجاڕەی هەڵبژاردنەوە گۆڕانکاری ،لەدەسەڵات دا ڕوونادات و هەمووکات سیناریۆی هەڵبژاردن بەگەوجاندنی خەڵک و مانەوەی دەسەڵاتە.

ماوەی ٢٧ساڵە سەرانی مافیای هەردووبنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی ،سەرەتابەناوی شەرعیەتی شۆڕشگەری و دواتر سیناریۆی گاڵتەجاڕەی هەڵبژاردن ،دەسەڵاتیان بەسەرخەڵکی کوردستاندا سەپاندووەو هەرچی ژیانی ئینسانی و ماف و ئازادیەکانی خەڵکی کوردستانە داگیریان کردووە و بەدەندانەترین شێوە سەرکوتی هەردەنگێکی نارازیان کردووە،هەرکاتێکیش ڕەخنەیان لێگیرابێت ، باسی شەرعیەتی خۆیان کردووە ،لەڕێگەی هەڵبژاردن و دەنگ پێدانی هاوڵاتیانی کوردستانەوە .

بەمانایەکی تر هەرکاتێک خەڵکی کوردستان ناڕەزایەتیەکانیان

بەرەوپێش بردبێت و بیریان ،لەڕێگاچارەی کۆتایی هێنان بەدەسەڵاتی مافیاگەری کوردی کردبێتەوە ،سەرانی مافیای کوردایەتی سیناریۆی گاڵتەجاڕی هەلبژاردنیان هێناوەتە پێشەوەو بانگەشەیان بۆ ڕای خەڵک کردووە ،کەدەتوانیت کێشەکان یەک لایی بکاتەوە و کۆمەڵێک کەسی تریان بەناوی ڕێکخراو حیزبی نوێی درووست کردووە و هانیان داون ،تاخەڵک بەگاڵتەجاڕی هەلبژاردن فریوو بدەن ومانەوەی خۆیان مسۆگەربکەن .

ئەوەی ئێستا لەلایەن هەندک ڕێکخراو حیزبەوە بانگەشەی بۆدەکرێت و هاوڵاتیان هاندەدەن بەبەژداری ،لەگاڵتەجاڕی هەڵبژراردن،جگەلەفریودانی خەڵکی کوردستان و ئاوکردنەئاشی سەرانی مافیای کوردایەتی هیچ شتێکی ترنی یە.
٢٧ ساڵە دیوەخانەکەی سەرانی مافیای کوردایەتی چی گۆڕیوە بەقازانجی خەڵکی کوردستان ،جگەلەوەی کاریان شەرعیەدان بووە بەدزی و تاڵانی و داوێن پیسیەکانی سەرانی مافیای کوردایەتی و،لەبەغدادیش ڕاوپارەوبەرژەوەندیەکانی بنەماڵەکانیان کردووە، نەک شتێکی دیکە.

هەرکاتێکیش دەنگی ناڕەزایەتیەکانی خەڵکی کوردستان بەرەو تەقینەوەو کۆتایی هێنان بەدەسەلاتی هەڤیانەی کوردایەتی هەنگاوی نابێت ،دیوەخانەکەیان بەکارهێناوە بۆ لەبەین بردنی ناڕەزایەتی و تووڕەییەکانی خەڵکی کوردستان ،لەنموونەی داخستنی دیوەخانەکەو دروستکردنی کێشەکی نائارام ،بەوەی ناکۆکیان هەیە ،لەکاتێک دا ئەو داخستنە جگە لەسیناریۆیەکی سەرانی مافیای کوردایەتی بۆ مەژغوڵکردنی خەڵکی کوردستان و لەبیربردنەوەی کێشە بنەڕەتیەکانیان و دەرگیرکردنیان ،بەکێشەی لاوەکی دیوەخانەکەیان هیچی ترنەبووە.

کاتی ئەوەیە خەڵکی کوردستان هۆشیاربن و دەرسێکیان ،لەسیناریۆو مانۆڕەکانی سەرانی مافیای کوردایەتی وەرگرتبێت و چیتر بەسیناریۆی گاڵتەجاڕیەکانیان بەناوی هەڵبژاردنەوە فریوونەخۆن و خۆیان نەدەنە دەست قەدەری گاڵتەجاڕی هەلبژاردن بەگۆڕانکاری .ئەوزۆنایەی ئێستاکەوتووەتەکارو دەیەوێت والەخەڵکی کوردستان بکات ،کەبەژداری کردنیان ،لەهەڵبژاردنی عەراق چەسپاندنی مافە دەستوریەکانی خەڵکی کوردستانە و گەڕانەوەی مافخوراوەکانیانە لەعەراق،وەک ئەوەی دەسەڵاتی عەراق هۆکاری بڕینی مووچەکانیان بێت و ئەم مافیایانە خۆیان هۆکارەکان نەبووبن.ئەوەی تاکەڕێگاچارەی خەڵکی کوردستان بەکۆتایی هێنان بەدەسەڵاتی مافیای کوردایەتی ،تەنها هەڵبژاردنە ،جگە لەشەریکی دەسەڵاتی مافیای کوردایەتی وهەوڵی مانەوەی

مافیاگەری هەردوو بنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی و شەریکەکانیان شتێکی ترنی .

٢٧ساڵە لەمێژووی دیوەخانەکەی سەرانی مافیای کوردایەتی ،لەکوردستان و زیاتر لەدەساڵیش لەعێراق نەیتوانیوە ،نانێک بەسفرەی خەڵکی کوردستان ببەخشێ ،بەرپرسێکی گەندەڵ و داوێن پیس بداتە دادگاو بکوژی ژنان و رۆژنامەنووسان ،لەڕێگەی دادگاوە بەسزابگەیەنێت ،ئیتر ئەودیوەخانانەی، جگە لەپاساوهێنانەوە بۆ دزی و گەندەڵی و داوێن پیسیەکانی دەسەڵات چی بڕیارێکی بەقازانجی خەڵکی کوردستان دەرکردووە. بۆیە دەبێت خەلکی کوردستان بەژداری هیچ گاڵتەجاڕییەکی هەڵبژاردن نەکەن و بەهیچ بەڵێنێکی سەرانی مافیای کوردایەتی فریوون نەخۆن ،بەڵکو هەوڵبدەن ریزەکانی خۆیان ڕێک بخەن و هەوڵی کوتایی هێنان بەسەرانی مافیای کوردایەتی بدەن ،ئەوە تاکەڕێگای ڕزگاریە و کۆتایی هێنانە بە هەموو دەستدرێژی و بە مافیەکان ،نەک سیناریەی گاڵتەجاڕیی هەڵبژاردن ،کەپێش وەخت ئەنجامەکەی دیاری کراوە.

هۆڵەندا
١٢/٤/٢٠١٨

یەکیەتی … بەختیار محەمەد

(1)

پاشاگەردانییەکی سیاسی باش شاری سلێمانی گرتۆتەوە: دەتوانم بڵێم لۆژیکی دیموکراسیەتی تێپەڕاندووە و جۆرێك بووەتە ئاژاوەی سیاسی. هەمووشی بەرئەنجامی ناکۆکییە نەخۆشانەکەی ناو یەکیەتییە و ئەم حزبەی کردۆتە قوربانی ملانێی نێوان باڵە جیاوازەکانی ناو خۆی.
گرفتی ئەو سەرکردایەتییەی ئێستای یەکیەتی ئەوەیە، کە هەرچەند بەش و باڵی لێ دەبێتەوە و خەڵکی لێ جودا دەبێتەوە، ئەوەندەش بێ خەم و بێباکە لە ئاستیاندا (پێدەچێ ئەمانە گرووپێکی خۆسەپێنی دەسەڵاتخوازبن: هی وایان تێدایە سەری زمان و بنی زمانی وشەی دیموکراسییە، بەڵام لە ڕاستیدا فڕی بەسەر دیموکراسیەتەوە نییە و تەنها پیاوێکی سەفسەتەچی زۆربڵێی خۆهەڵکێشە و مەراییش بۆ

سەرکردەی حزبی دیکە دەکا). هەڵبەتە لەم دۆخەی ئێستای یەکیەتی، تەنها پارتی سوودمەندی یەکەمە.

(2)

بەدرێژایی مێژووی دەیان ساڵەی ڕابردوو، یەکیەتی ڕەخنەی لە پارتی دەگرت، کە حزبێکی خێڵەکیی بنەماڵەییە؛ کەچی ئێستا وا خۆی خەریکە دەبێتە حزبێکی خێڵەکیی – بنەماڵەیی عەیار (24).
پێدەچێ یەکیەتی وەك پارتی، بە پێی بنەمای فیکری و سیاسی خۆی، بەرگەی ئەم سیستمە (ڕێکخستنە) حزبییە تەقلیدییە نەگرێ، بۆیە وا دەبینین ڕۆژ لەدوای ڕۆژ بەرە و قەیرانی پتر و هەڵوەشانەوەی پتر و بچووکبوونەوەی پتر هەنگاو دەهاوێژێ. گەلێ، دەبێ بزانین، ئەمە ڕۆژهەڵاتە: دواجار هەموو شتەکان دەگەڕێنەوە بۆ سەر بنەڕەتی (ئەسڵی) خۆیان. واتە هەمیشە ڕابردوو زاڵ و باڵادەستە لە ژیانی ئێمەدا.

ئازادی هەڵبژاردن، سیمایەکی درەوشاوەی سەردەم … حەسەن هەندرێنی

لەسیستەمی نوێی جیهانییدا (جیهانگیری)، پرسی ئازادی بەجۆرێکی نوێ خۆی فۆرمۆڵە دەکاتەوەو خۆی دەگونجێنێ لەگەڵ پرانسیپە سیاسیو ئابوریو کولتوریو تەکنەلۆژییەکان. بەحوکمی ئەوەی لەداڕشتنەوەی پێناسەی تازە بۆ سیستەمی نوێ، کە جیهان هەمووی لەگەڵ خۆی دەجولێنێ، یان راستتر بڵێین، جیهان دەکاتە بازارێکی گەرمو بەردەست تا کاڵاکان یان ئایدیاکان بەئاسانترین شێوە تێیدا ساغبکرێنەوە یان بگەن. لەم ناوکۆیەدا ئازادی رایەڵەکانی هەڵدەچنێو ڕۆڵی ئەکتیف دەگێڕێ.
ئەگەر جاران ئابووری تەنها ئابووری چوارچێوەیەکی دیاریکراوبوو، واتا سنووری نێوان دەوڵەتەکانی بە پرۆتۆکۆلاتو کۆنتراکتی ئابووری نێوانیان کۆنترۆڵدەکرد. ئێستا ئابووری بۆتە ئابووریێکی سنووربەزێنو خۆی بەسنووری دەوڵەتو نەتەوە نابەستێتەوە، بەڵکو

ئــازادانەتر…فراوانتر هەڵسوكەوت دەكـات. ئـەم پرسـە بۆ بـوارە سەرەكییەكانی دیكەی ژیانیش راستە، لەوانەش سیاسەتو كولـتور، كە وەك ستراكتۆرەكانی سیستەمی نوێ دادەنرێن، یان سیستەمی نوێ خۆی لەسەریان بینادەكاتەوە. سیاسەت دەبێتە سیاسەتێكی گشتیو كولـتوریش هەمان كاردەكات، هەموو ئەمانەش پەیوەست دەبن بەیەكەوە لەڕێی تەكنەلۆژیاوە، كە رایەڵەكانی ئینتەرنێت ئەو پەڕی ئاسانكاریی بۆئەم شێوازانەكردووە. واتا ئینتەرنێت بەخێرایی لەهەموو كونجێك رۆڵی سەرەكی لە كۆمیونیكەیشن دەگێڕێو هەموو تاكەكان بەئاسانی بەیەكەوە گرێدەداتو ئەتوانن زۆر بەئاسانی لە كولـتورو زمانی یەكتری فێرببنو تێبگەنو دیالۆگ بكەن، كە جاران بەر لەسیستەمی نوێ كارێكی نزیك بوو لەمەحاڵ.

بۆیـە بۆپرسـی ئـازادی كـە چوارچێوەكـانی فراوانتردەبنـەوە، وەك باسمانكرد لەچوارچێوەی تەنها دەوڵەت گیرناخۆن، بەڵكو دەبنە سـنووربەزێن، بەئاسـانی تەعمیـم دەبـن (دەگشتێنرێن)ولێكـدەچنو بەتەواوی رەنگی یەك دەگرن بەڵام (مەرجیش نیە وەك یەك بن).
لێرەدا بەوە دەگەین. ئازادی دەچێتە سەر شێوە ژیانێكی تازە، كە فراوانتـر بەسـەر دەلاقەكـانی ژیانـدا بڕوانێو جیهـان بەتـەواوی بەڕوویدا بكرێتەوە، بەدەستوەگرتن بە بەرمەبنای " تا ئەو شوێنە ئازادی كە ئازادی ئەوانی دی پێشێل نەكەی" كە ئەمە رستەیەكی رۆسۆیەو لەپەیمانی كۆمەڵایەتی پێی ئاشنادەبین.

كەواتە تا بەفراوانتر لە ئازادی بڕوانین، تا سنوورەكانی دونیامان لەبەردەمدا كراوەتربن، ئەوەندە مولـتەزیمتردەبین بەرامبەر ئەوانەی بەهەمان شێوە دەیانەوێ ئازادی پراكتیزەبكەن. كرۆكو ناوەرۆكی ئـازادیش بەپێـی پرانسـیپە تازەكـانی جیهـانگیری خۆ لـە ئـازادی بیركردنـەوە، ئـازادی گـوزارشتكردن، ئـازادی هەڵبـژاردن، ئـازادی بەشداریی سیاسی، ئازادی خۆكاندیدكردن، ئازادی دروستكردنی حزبو رێكخراو، ئازادی چوونە نێو پێشبڕكێی بازرگانیو ئابووری، ئازادی نووسـینو خۆپیشانـدان… دەبینێتــەوە. خۆشبەختــانە لەئەزمــوونی خۆبەڕێوەبەری باشووری كوردستان هەموو جۆرەكانی ئازادی لەبەردەم تاكدا فەراهەمن، بەهەبوونی تێبینیو سەرنجی جدیش لەسەر شێوەو كاتی پراكتیزەكردنیان. (بەڕەچاوكردنی كاریگەریی ئاینونەریتی گشتی نێو كۆمەڵگا).

ئەوەی ئێستا كاتییەتیو دەرفەتێكە لەم ستوونە باسی لێوە بكەین، ئازادی هەڵبژاردنو خۆكاندیدكردنو چوونە نێو حزبو دروستكردنی حزبە، كە ئەمانە هەمووی مەیسەرن، بەڵام ئایا بۆ تاكێك ئاسان دەبێ

جێی خۆی بکاتەوەو مامەڵەیەکی دروست لەگەڵ پرسی ئازادی بکات بەبێئەوەی گلەیی نەکات!!؟ بێگومان ئەتوانێ ئازادانە بەشداری سیاسی بکاتو حزب هەڵبژێرێ، بەڵام لەسیستەمی تازەدا کە کۆمیونیکەیشن رێی دەگۆڕێ، ئاسان نابێ بۆی ئەم بەشدارییە بەتەنیا پەرەپێبداو بەئاسانی بچێتە ناو ململانێ قوڕسەکان.
واتا لەسەر ئاستی ئازادی بۆ تاك ئەتوانێ گوزارشت لەڕاكانی بكاتو بەشداری سیاسی لەڕێی حزبەکانەوە بکاتو تەنانەت ئەگەر ئیمکانی هەبێ حزبیش دروستبکاتو خۆیشی بەربژێربکات بۆ هەڵبژاردنەکان، بەپێی یاسا هیچ ئاستەنگیێکی نایەتە سەر رێگا، مەگەر ئیستیفزاز بکرێ و هەندێ رێگری ماددی بێنە سەرڕێی، ئەمانەش نابنە رێگری لەبەردەمیدا.

کەواتە نابێ پێمان سەیربێ کە کەسێك راستەدبێتەوەو حزب دروستدەکات یان لەکاری بازرگانییەوە باز بۆ کایەی سیاسی دەداتو سەرمایەکەی دەخاتە خزمەت دروستکردنی حزب، یان لەسیاسەتەوە دەچێتە ناو بازاڕو بازرگانییەوە. ئەم جۆرە کارانە لەپێشووشدا کراونو لەئێستاشدا زۆر واردن. ئەوەستێتە سەر ئەوەی کەسەکان چەند ئەتوانن درێژە بەکارەکەیان بدەنو خۆ رابگرن، چونکە یەکێك لەتایبەتمەندییەکانی ئەم سیستەمە ئەوەیە مەرج نیە ئەو کارەی کەسەکە دەستی دەداتێ تاسەرو بەردەوامبێ لەسەری ئەگەر نەیتوانی سەرکەوتن بەدەستبێنێو ئامانجە سەرەکییەکانی بەدیبێنێ، بۆیە لەدونیای پێشکەوتوو، کەوتنو هەستانەوەی بەردەوام دەبینین بەتایبەت لەبواری سیاسەتکردنو ئابووریدا. مەرجیش نیە هەموو ئەوفۆڕمە حزبیانەی بەنوێی دەبینین لەناوەرێکدا نوێگەربن، یان ئەو حزبو رێکخراوانەی لەسەر تەقلیدی خۆیان دەمێننەوە توانای ئەوەیان لێبستێنینەوە کە نەتوانن خۆیان لەگەڵ پێشکەوتنەکان بگونجێنن، ئەمە نموونەی وڵاتە پێشکەوتووەکانو تەمەنی درێژی حزبەکانیان. کە هەیانە بۆ سەدەیەك زیاتر دەچێو ئێستاش لەسەر سەکۆی دەسەڵاتە (پارتی کۆماری ئەمریکا 20ی مارسی 1854)، بەڵام ئەوەی ئەم پارتانە جیادەکاتەوە لە پارتە پیرەکانی رۆژهەڵات، بەردەوام دەستاودەستکردنی دەسەڵات بووە. بۆیە لێرەشدا، پارتێك یان کەسایەتیێکی سیاسی ئەگەر نەتوانێ لەدوای چەند هەڵبژاردنێك بگات بەکورسی دەسەڵاتو ئامانجەکانی بێنێتەدی، پێویستە وازبێنێو پارتەکەیشی هەڵوەشێنێتەوەو دەرفەت بەوانە بدات کە دڵی جەماوەر بەلای خۆیاندا کێشدەکەنودەبنە شوێنگرەوەی.

چیرۆک بۆ منداڵان – ڕقی ناو دڵ … گۆڕینی: محەمەد بەرزی

منداڵە خۆشەویستەکان : مامۆستایەکی باخچەی ساوایان ، بڕیاریدا یارییەکی بە نرخ و پڕ بایەخ لە گەڵ منداڵەکانی پۆلەکەیدا بکات . مامۆستاکە داوای لە یەک بە یەکی منداڵەکانکرد ، کە هەر یەکێکیان چەند پەتاتەیەک ئامادە بکات و لەسەر هەر پەتاتەیەک ناوی کەسێک بنووسن ، کە ڕقیان لێیە یەتی و بیخەنە ناو جانتاکانیانەوە . منداڵەکانیش زۆر بە جوانی بە قسەی مامۆستاکەیانکرد .
ڕۆژی دوایی هەر یەکێک لە منداڵەکان ، ڕقیان لە چەند کەس بوو ، ناوی ئەو کەسانەیان لەسەر پەتاتەکان نووسیبوو ، پاشان خستبوویانە ناو جانتاکانیانەوە . جا هەندێکیان جانتاکەی تەنها دوو پەتاتەی لە ناودا بوو ، هەندێکیان سێ و منداڵەی واشیان هەبوو پێنج پەتاتە لە ناو جانتاکەیدا بوو . ئنجا مامۆستاکە داوای لە منداڵەکانکرد ، بۆ ماوەی هەفتەیەکی تەواو بە هەرشوێنێک چوون ، جانتاکانیش لەگەڵ خۆیاندا بەرن .
ڕۆژ لە دوای ڕۆژ منداڵەکان لە بۆنی ناخۆشی پەتاتەکانی ناو جانتاکانیان ، زیاتر نیگەران و بێزار دەبوون . بەتایبەتی ئەو منداڵانەی ، کە پێنج پەتاتە لە ناو جانتاکانیاندا بوو ، جگە لە بۆنی ناخۆش ، ئەوا قورسی جانتاکانیشان بە تەواوی بێتاقەت و شەکەت و ماندووی کردبوون .
پاش هەفتەکە یارییەکە کۆتایی هات و منداڵەکان ڕزگاریانبوو . ئنجا مامۆستاکە بە ڕوویەکی خۆشەوە ئەم پرسیارەی ئاڕاستەی منداڵەکانکرد : تکایە هەفتەی ڕابوردوو بەو پەتاتانەوە هەستتان چۆن بوو ؟ . هەموو منداڵەکان دەربارەی بۆنی ناخۆشی پەتاتەکان و قورسی جانتاکانییان لە هەموو شوێنێک ، کە بۆی چووبوون بێزاری خۆیان دەردەبڕی .
پاشان مامۆستاکە زۆر لەسەرخۆ وتی : خۆشەویستەکانم : ئەم یارییە ئەو وانەیەمان فێردەکات ، کاتێک ڕقمان لە کەسێک دەبێت و لە ناو دەماندا هەڵیدەگرین ، ئەوا بۆنی ناخۆشی ئەو ڕقە دەمان پیس و قورسدەکات ، بە هەرچ شوێنێکیش بچین ، لە کۆڵمان نابێتەوە و بە تەواویش ماندوومان دەکات . جا ئەگەر ئێوە نە توانن بۆ ماوەی

هەفتەيەک بەرگەی بۆنی ناخۆشی پەتاتەی ڕزیو بگرن ، دەی باشە چۆن دەتوانن هەموو ژیانتان بەرگەی بۆنی ناخۆشی ڕقوکینەی ناو دڵتان بگرن ؟ . هەر بۆیە پێویستە ه□ موومان سنگفراوان و لێبوردوو بین ، تا دڵمان ، دڵێکی پاکوبێگەردی بێ ڕقوکینە بێت و هەمیشە بە خۆشی و شادی و کامەرانی بژین .
جا منداڵە ژیرەکان : ئەم چیرۆکە پێماندەڵێت ، نا بێت ڕێگا بەدەین ڕقوکینە لە ناو دڵماندا جێگا بۆ خۆی بکاتەوە ، چونکە بە درێژایی ژیانمان بۆمان دەبێت بە خەم و پەژارە و بێزاریییەکی زۆر . کەواتـە باشترین شت ئەوەیە سنگفراوان و لێبوردوو بین بەرامبەر بە خەڵکی . خۆ ئەگەر کەسێکیش هەڵەیەکیکرد بەرامبەرمان ، ئەوا باشتر وایە بەر لەوەی تەماشای هەڵەکانی بکەین ، تەماشای لایەنە باشەکانی بکەین .

*****

تێبینی : ئەم چیرۆکە لە ئینگلیزییەوە کراوە بە کوردی و ناوی نووسەری لەسەر نییە .

پاشماوه ... ستار ئەحمەد

بڕوانه سیمای خەزانیم
چۆن ترێی چاوانم وشك بووه
حەسرەتم وەك گەڵا زەرد بووه
هەناسەم دووكەڵه
فرمێسكی لێدەتكێ
رامێنه لەدڵم
شووشەی سەر مێزی ناكەسه
لەگۆشەی نەناسا كپ دەشكێ
دڵم زارۆكی ئەنفاله
بەدەمی سەگەوه لەت دەكرێ
مەراق لەهزرم دەچۆڕێ
بۆ توێشووی راوكەرو
چەتەی ئەو دیوی
سنووری غەدر دەبرێ
ئاونگی بەیانیان

هەنسکی دایکمە
لەقەدو باڵای
ئاڵاو خاك دەچۆڕێ
سەرم لوتکەی ئەزمڕە
ناخم وجاخی شەهیدان
پەلێکم لەخۆرئاوایە
ئەوی دیم کوردستان
پۆشاکم کۆچباری باکوورە
لەباشور پاشماوەی پشکۆیە
هەنگاوم کیژانی عەفرینە
هەڵوێستم تەلبەندی گڵکۆیە
دەستێکم کەناری و
دەستەکەی تریشم هەڵۆیە
چاوی راستم
کوانووی سووتانی خۆمە
چەپیشم
زیندانی ئەشکەنجەی تۆیە
جەستەم خاکێکە کەرت کراو
هەناوم کانییەکە
تژییە لەخوێناو
من وێردی گیانەڵای ویژدانم
خۆزگەم ” ئاواتم ”
تاسەم ” زمانم
نەخشەی دورگەیەك برینم
تابلۆی ژەهراوی
نێو شانە ی هەنگوینم